

V enem od drugih prehodov na dnu Dvorane v prelomu je še prehod v rov, ki nekoliko nad Spodnjo dvorano pada v isti smeri, nato pa zavije v levo. Tam se močno zoži, po desetih metrih tlačenja pa pridemo do resnično preozkega prehoda, za katerim se sicer vidi nekakšno razširitev.

Prepih je po celi jami močan, a se je zaenkrat izkazalo, da ga velik delež kroži po neštetihih prehodih iz enih delov v druge. Celotna jama leži v kocki 80 x 80 x 60 metrov in se na jugovzhodnih delih vzpenja do površja, na severozahodnih pa se konča s podori pod prelomom, ki leži nekaj deset metrov severozahodno od vhoda. Če bi uspeli prebiti ta prelom, so perspektive praktično neomejene. In kjer je volja, tam je pot, zato ne zamudite naslednje izdaje Glasu podzemlja.

Prvi sistem Planine Poljane je danes dolg 1.421 metrov (od tega Prašni dol 1.284 metrov in Mravlji dol 137 metrov) in globok 78 metrov.

Vid občuduje plasti v Prašnem dolu. Foto: Jure Bevc

Na 12 akcijah v Prašni dol so sodelovali: Garmin, Nika, Cyril, Blaž, Uroš, Matevž M., Tjaša T., Nataša, Aja, Flis, Tim, Luka L., Vid, Anže N., Klemen in jaz. V Mravlji dol so bile opravljene tri akcije, v jami so bili Flis, Lojze, Nika, Tim in jaz.

Pozorni bralec bo opazil, da na teh seznamih ne najdemo niti predsedniškega para niti druge dame ferajna. Upam, da se bodo v 2021 vsi skupaj končno opogumili in obiskali najboljšo jamo južno od Poljane – Prašni dol.

Jure Bevc

ZBREGA

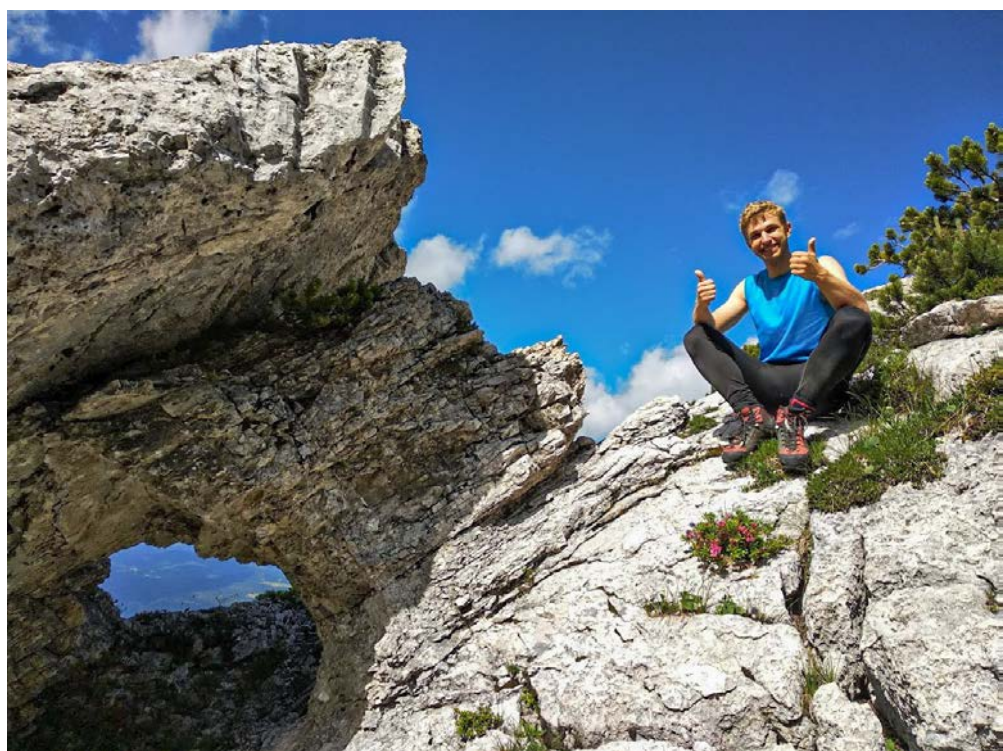
Vhod v Zbrego smo našli med preiskovanjem okolice Prašnega dola. Anže N. je tedaj naletel na ogromno udornico, ki se je izkazala za Cerkev na Planini Poljana, jaz sem ostal praznih rok, Klemen pa je sporočil, da je našel jamo. Skupaj smo šli do nje in se najprej načudili slavoloku, ki se pne nad vhodom. Skozenj se vidi bohinske vasi, saj leži na vrhu grebena.

V steni udornice premera pet metrov smo našli luknjo z močnim prepikom. Stopnja, ki ji sledi, smo prosto splezali, nato pa nekaj časa veselo metali kamne v naslednje brezno. Po naši oceni ga je bilo med 60 in 100 metrov! Žal nismo imeli opreme, tako da smo lahko le izmerili prosto dostopne dele in se spustili na Planino z novo jamo, ki gre.

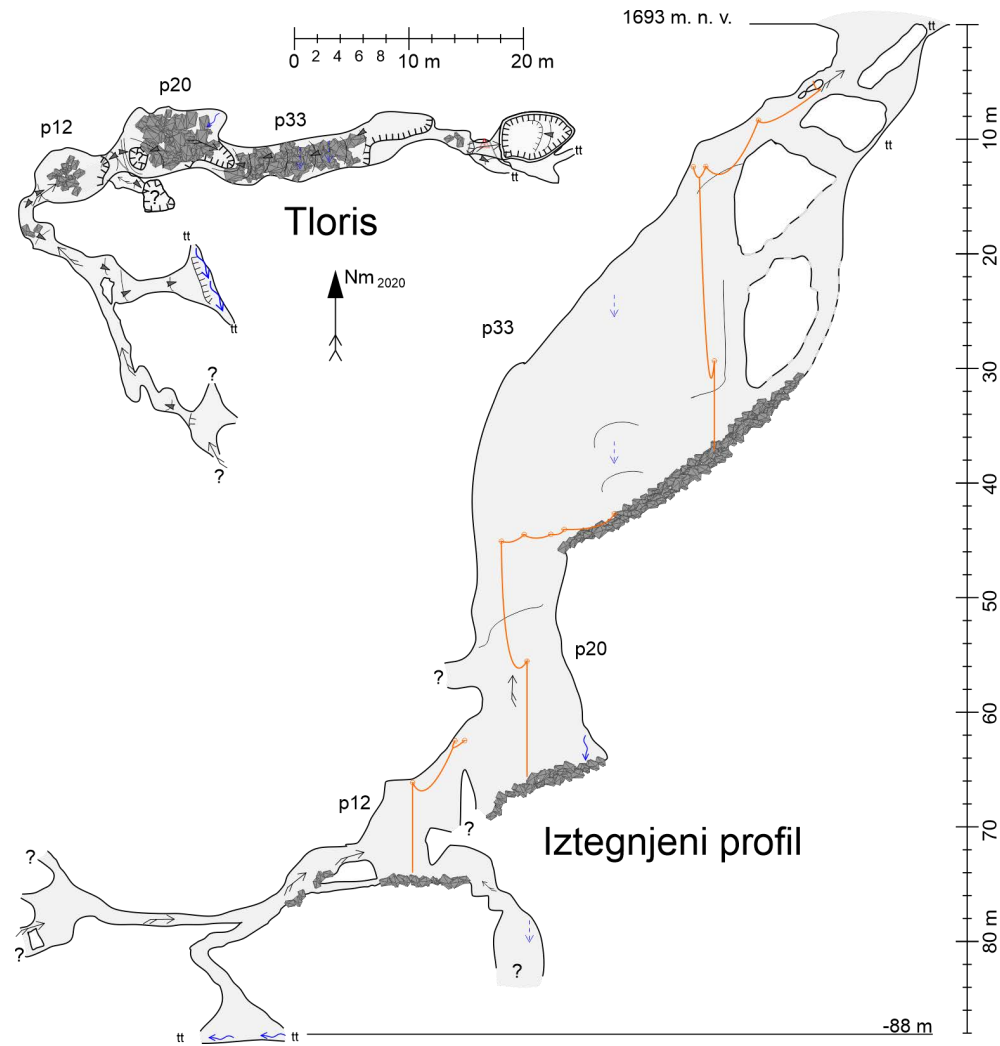
Vrnili smo se dober mesec kasneje, sredi avgusta. Beki, Matevž, Pero in jaz smo do jame znosili petkrat po slabih 30 metrov štrika in začeli z opremljanjem. Po 35 metrih prostornega brezna smo prišli do strmega melišča, ki je zahtevalo premislek glede nadaljnega spusta, saj so se vsi kamni kot po toboganu kotalili v naslednje brezno. Z nekaj domišljije smo naredili prečko okrog vogala in sledilo je še 20 metrov brezna premera malce

manj kot deset metrov. Peščena ura, ki sestavlja dno, se sipa nekam naprej, ampak sami smo se podali v okno nekoliko višje. Morda gre celo za isto zadevo. Oknu spet sledi stopnja, tokrat slabih deset metrov, nakar pridemo na

dno. Prepilh gre v zrušen rov, skozi katerega smo prišli do lečaste cevi, po kateri je treba manevrirati po vseh štirih. Prepilha je veliko, stene pa imajo tudi do centimeter debelo oblogo kalcita. Rov se kmalu rahlo vzpne in našli smo še

Klemen pri slavoloku. Zmagal Foto: Jure Bevc

Zbrega. Avtor: Jure Bevc, Merili Klemen Kramar, Matevž Marinko, Peter Mašič, Anže Nared, Behare Rexhepi, Jure Bevc. 2020

kamro, kjer so se raziskave zaenkrat končale. Veter izgine v razpoko, ki ji manjka nekaj udarcev s težkim predmetom, da bi postala prehodna.

O tej jami se splača razmisliti še malce tako, geografsko. Leži 150 metrov jugo-jugozahodno od vhoda v Prašni dol, na pomolu, ki se vije severno od konte Matajurc proti nižjeležeči Jurjevi konti, ki na kartah ni označena. Vhod je tik nad prepadom proti Jurjevi konti in naklonu pobočja sledi tudi strop v brezni. Konta je popolnoma zasuta, moje nestrokovno opažanje je, da je ledeniškega nastanka, pod njo pa mora biti zanimivo. Do tja bo sicer potrebnega še nekaj dela, jama je namreč na koncu zavila proti jugu, torej nazaj proti Matajurcu. Glede na prepah, ki se na Poljani umešča na drugo mesto, takoj za Rajžo, se splača poizkusiti.

Zbrega je trenutno dolga 179 metrov in globoka 88 metrov.

Na dveh akcijah so jo raziskovali: Anže N., Klemen, Pero, Matevž, Beki, Jure.

Ester Premate

ZNANSTVENA ČAJANKA V SLOVENSKIH JAMAH

»Tudi letos se nam obeta veliko terenskega dela in ne dvomim, da boste kmalu spet kaj slišali ali brali o udeleževanju društvenih (speleo)biologov.« S to povedjo sem v lanskoletni številki Glasu podzemlja zaključila prispevek o bioloških potepanjih po jamah. Seveda si nisem niti predstavljala, da bodo kmalu vsi načrtovani terenski izleti na Balkan padli v vodo, terensko delo doma pa bo zelo okrnjeno. Kljub omejitvam dela in druženja smo vseeno morali izvesti še dobršen del terenskih aktivnosti, ki so bile del projekta »čajne vrečke«, kakor smo ga ljubkovalno (no, ali pa racionalno) poimenovali. Projekt sem na kratko omenila že v prejšnjem GP-ju, marsikaj pa ste redni udeleženci sestankov lahko slišali tudi iz sprotnih poročil. Ne glede na to si projekt s polnim imenom Global analysis of litter decomposition dynamics

in the underground (ali v enostavnem prevodu: globalna analiza razgradnje organskih snovi v podzemlju) zaradi obsega in zahtevnosti terenskega dela nedvomno zasluži svoj prispevek, ki je pred vami.

K sodelovanju pri projektu so sodelavce iz Skupine za speleobiologijo na Biotehniški fakulteti povabili raziskovalci z Univerze v Kopenhagnu. Njihova zamisel je bila, da bi v več jamah po svetu spremljali stopnjo razgradnje organskih snovi s pomočjo relativno enostavne in enotne metode, o kateri malo več kasneje. Poskus so si sprva želeli postaviti tudi v eni izmed slovenskih jam, a je ta ideja kmalu prerasla skromen okvir. Vodje projekta so namreč poleg jam, razporejenih po svetu, vključili tudi jame, razporejene po višinskem gradientu na Tenerifih.

Ker imamo tudi pri nas primeren višinski gradient, ki ga za povrh še zelo pogosto obiskujemo, so kmalu tudi kaninske jame pristale na seznamu za čajno invazijo. Za Tenerife se bomo pa zmenili kdaj drugič ...

Dekompozicija in podzemlje
Dekompozicija oziroma razgradnja organskih snovi v enostavnejše organske ali anorganske spojine je ključen proces, ki zagotavlja kroženje energije in hranil v ekosistemih. V razgradnjo odmrle biomase je vključenih ogromno različnih organizmov, ki živijo v prsti – od nevretenčarjev, kot so na primer gliste, pršice in skakači, do mikrobov. Hitrost dekompozicije je odvisna prav od njihovih združb, pa tudi od kemijske sestave snovi za razgradnjo in različnih okoljskih pogojev: temperature, vlažnosti, pH in